

Rehabilitace hlasu po totální laryngektomii pomocí hlasové protézy na KOCHHK FNUSA

Banás A., Urbánková P., Gál B.

Klinika otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku FNUSA a LF MU, Brno

Úvod

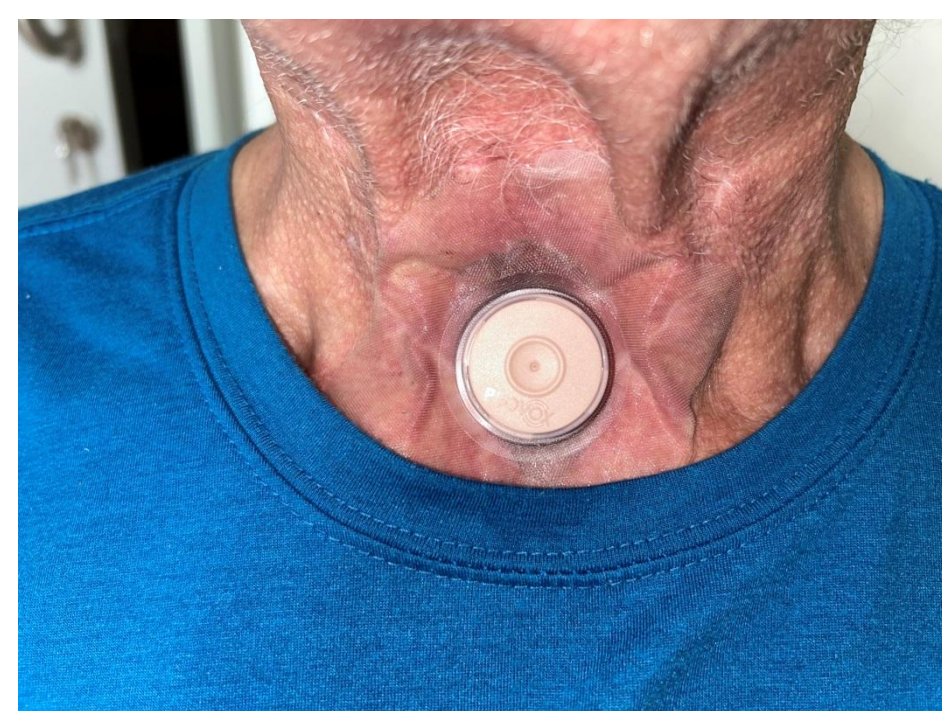
- **Hlasová protéza** – jedna z možností náhradního hlasového mechanismu po totální laryngektomii (dále TLE)
- jednocestný ventil inzerován do arteficiální tracheo-ezofageální píštěle
- k tvorbě náhradního hlasu se využívá proud vzduchu z plic a vibrace sliznice hypofaryngu a jícnu
- **Primární inzerce** protézy – v jedné době s provedením TLE
- **Sekundární inzerce** protézy – s časovým odstupem po TLE
- Protéza podléhá biodegradaci vlivem trvalého mikrobiálního osídlení (zejména kvasinkami) – nutné pravidelné výměny a péče o protézu
- Životnost hlasové protézy se udává od 3 do 6 měsíců
- Ve srovnání s jícnovým hlasem lze dosáhnout lepší intenzity hlasitosti, prozodické kvality řeči a její srozumitelnosti
- Na naší klinice byl obnoven program implantace hlasových protéz v r. 2017
- Nejčastěji předepisované **příslušenství k hlasové protéze**: měkká silikonová kanyla, lepení kolem tracheostomie, HME filtry (výměníky tepla a vlhkosti)

Metodika:

- Hodnocen soubor pacientů s implantovanou hlasovou protézou od 1.1.2017 do 1.8.2026, výkon proveden na KOCHHK FNUSA
- Všichni pacienti podstupují pravidelné kontroly na naší specializované poradně pro poruchy hlasu

Výsledky

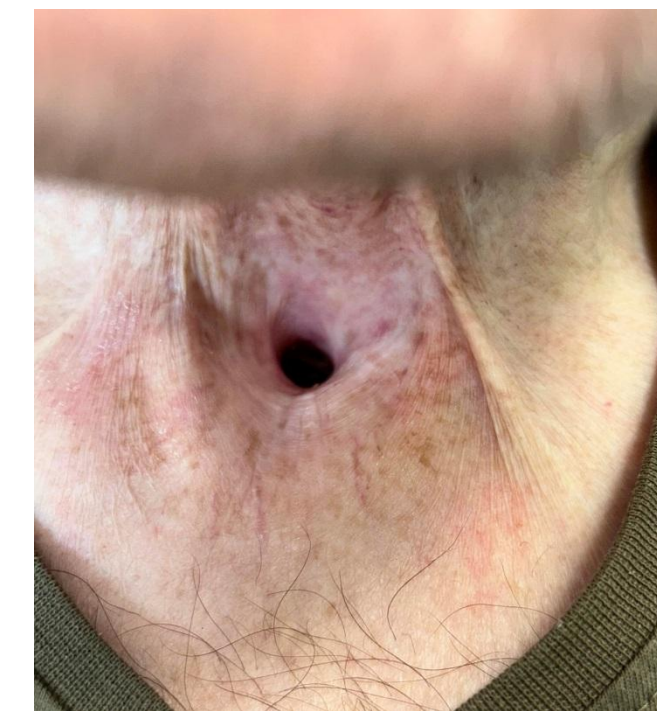
- Celkový počet pacientů, u kterých byla implantovaná hlasová protéza od 01/2017: **52** (z toho 8 žen, 44 mužů)
- V současnosti máme v péči **31** pacientů - **4 ženy a 27 mužů**
- Počet primárních inzercí (nyní v péči): **10 (32 %)**
- Počet sekundárních inzercí (nyní v péči): **21 (68 %)**
- Průměrný počet týdnů od TLE po sekundární inzerci: **24,8 týdnů** (maximum 152 týdnů, minimum 8 týdnů, medián 12 týdnů)
- Průměrná doba mezi výměnami hlasové protézy: **10-16 týdnů** (nejkratší 1 týden, nejdelší 50 týdnů)
- U současně sledovaných 29 pacientů provedena TLE pro spinocelulární karcinom, u 2 pacientek pro chondrosarkom prstenčité chrupavky
- 6 pacientů (z nynějších v péči) podstoupilo TLE jako salvage surgery pro recidivu onemocnění po předešlé onkologické nechirurgické léčbě
- Výměna hlasové protézy probíhá ambulantně v lokální anestezii, pouze u 2 pacientů provádíme výměny za nutnosti krátkodobé celkové anestezie
- Nejčastěji řešené problémy: obtékání kolem nebo protékání skrz lumen protézy, zarudnutí a podráždění kůže kolem lepení, granulace v okolí tracheo-ezofageální píštěle, spastická fonace, stenóza tracheostomu, dislokace/extruze protézy

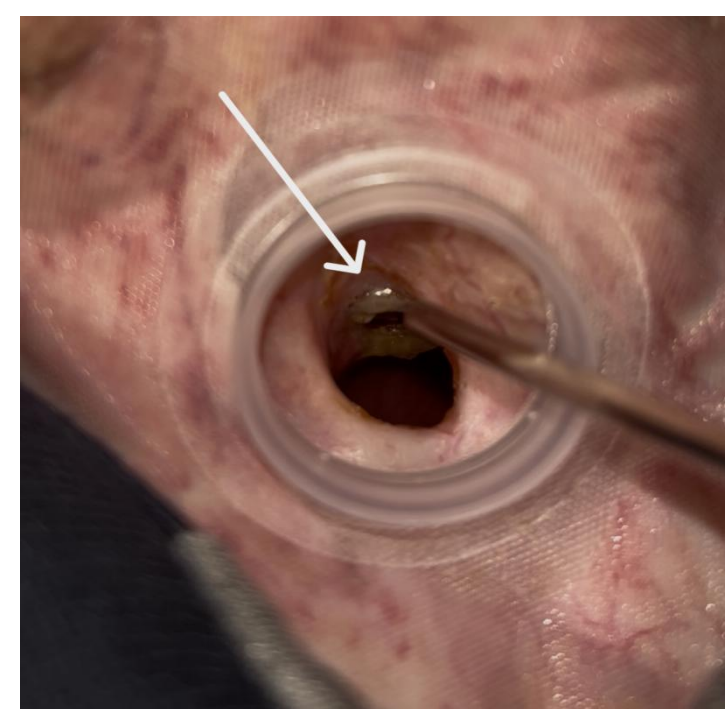
Obrázek 1 – pohled zevně na pacienta s příslušenstvím (lepení, HME filtr)

Obrázek 2 – zarudnutí v rozsahu lepení kolem tracheostomu, hlas. protéza in situ

Obrázek 3 – jizvenaté mikrostoma, stenóza tracheostomu

Obrázek 4 – leak kolem hlasové protézy (znázorněno šipkou)

Obrázek 5 – CT snímek pacienta s latero-laterální dislokací hlasové protézy

Pozn.: všechny přiložené obrázky pochází z archivu KOCHHK FNUSA

Cíl

- Cílem posteru je poukázat na aktuální stav a zkušenosti s rehabilitací hlasu po TLE pomocí hlasové protézy na naší klinice

Závěry

- TLE představuje výrazné snížení kvality života pacienta a ztrátu schopnosti přirozené tvorby hlasu
- Udržení komunikační schopnosti je základním předpokladem resocializace pacienta a prevence sociální izolace
- Hlasová protéza je v současnosti preferovaným způsobem rehabilitace hlasu po totální laryngektomii
- Nejčastějším důvodem pro výměnu hlasové protézy je protékání skrz lumen protézy (vlivem biodegradace protézy dochází k netěsnění chlopně v její lumenu)

Poděkování

Děkuji za podporu a odborné vedení paní prim. Urbánkové, p. přednostovi doc. Gálovi a všem kolegům zúčastňujícím se na chodu specializované ambulance pro poruchy hlasu a pacienty po TLE

Zdroje

- Dršata J a kol. Foniatrie – hlas. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš 2011.
- Zenga J, Goldsmith T et al. State of the art: Rehabilitation of speech and swallowing after total laryngectomy. Oral Oncol 2018; 86: 38–4. Doi: 10.1016/j.oraloncology.2018.08.023